

Datum

2021-01-26

Vår referens

Ingela Löfqvist-Kressander

Utredningssekreterare

Ingela.Kressander@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Socialdepartementet - Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24 STK-2020-1473

Sammanfattning

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på Införande av familjevecka påbörjas – familjedagspenning vid lov, studiedagar och utvecklingssamtal.

I budgetpropositionen för 2021 aviserade regeringen avsikten att påbörja införandet av en familjevecka (prop. 2020/21:1 utgiftsområde 12). Familjeveckan innebär att föräldrar ska ha rätt till ledighet från arbetet i vissa situationer och till en ersättning för förlorad arbetsinkomst. I föreliggande promemoria lämnas förslag till utformning av en ny föräldrapenningsförmån i socialförsäkringsbalken som ska benämnas familjedagspenning.

Tre alternativa förslag om förmånstiden lämnas. Det föreslås en möjlighet för föräldrar med gemensam vårdnad att använda antingen högst tre dagar, högst två dagar eller högst en dag med familjedagspenning vardera per kalenderår. Det föreslås vidare att en förälder med ensam vårdnad ska ges möjlighet att använda antingen högst sex dagar, högst fyra dagar eller högst två dagar med familjedagspenning per år. Det alternativ som fastställs föreslås träda i kraft den 1 april 2022.

I förslaget till yttrande kommenteras främst de delar av förslaget som avser Malmö stads roll som arbetsgivare samt rollen som ansvarig för verksamheter som promemorians förslag berör. I huvudsak rör kommentarerna vilka grupper av föräldrar som ska omfattas, vilken åldersgräns som ska finnas för barnen och i när anmälan om ledighet ska meddelas till arbetsgivaren.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar det till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss från Socialdepartementet - Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24
- Införandet av en familjevecka påbörjas Ds 2020:24
- Anstånd beviljats till 10 februari
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210201 Remiss från Socialdepartementet - Införande av familjevecka påbörjas Ds 2020:24

- Remissvar från förskolenämnden
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 201217 § 377 med Reservation (M+C) och muntlig Reservation (SD)
- Remissvar från grundskolenämnden
- Grundskolenämnden beslut 201218 § 188 med Reservation (M+C)
- Förskolenämnden beslut 201216 § 156 med Reservation (M+C)
- Förslag till yttrande

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-02-01

Kommunstyrelsen 2021-02-10

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Ärendet

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på Införande av familjevecka påbörjas – familjedagspenning vid lov, studiedagar och utvecklingssamtal (Ds 2020:24).

Under ärendets beredning har arbetsmarknads- och socialnämnden, förskolenämnden samt grundskolenämnden beretts möjlighet att yttra sig.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2021 aviserade regeringen avsikten att påbörja införandet av en familjevecka (prop. 2020/21:1 utgiftsområde 12). Familjeveckan innebär att föräldrar ska ha rätt till ledighet från arbetet i vissa situationer och till en ersättning för förlorad arbetsinkomst. I föreliggande promemoria lämnas förslag till utformning av en ny föräldrapenningsförmån i socialförsäkringsbalken som ska benämnas familjedagspenning.

Dessutom lämnas förslag till förändringar av föräldraledighetslagen (1995:584) samt ett antal följdändringar i socialförsäkringsbalken och annan lagstiftning med anknytning till föräldrapenningsförmåner. I promemorian lämnas tre likvärdiga förslag för hur införandet av familjeveckan kan ske. Förslagen skiljer sig åt avseende hur många dagar med ledighet och familjedagspenning som föräldrarna föreslås kunna nyttja, men är i övrigt överensstämmande. I lagförslagen anges därför tre alternativa förmånstider. Anledningen till att tre olika förmånstider föreslås är att den nedgång i konjunkturen som orsakats av spridningen av coronaviruset i Sverige och omvärlden påverkar det statsfinansiella läget. Det råder osäkerhet kring pandemins utveckling och återhämtningen av ekonomin kan bli utdragen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2022.

Promemorian i korthet

De två nuvarande föräldrapenningsförmånerna

För närvarande finns två förmånsformer; föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Dessa har vissa likheter, men skiljer sig även åt bland annat på grund av förmånernas olika syften. Vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning är begreppen förälder och vårdnadshavare av central betydelse.

Uttagsmönstret av föräldrapenningsdagar varierar med utbildningsnivå och inkomstnivå

Uttaget av föräldrapenning ser olika ut i olika familjer, vilket bland annat kan förklaras av att föräldrarnas behov, normer och socioekonomiska förhållanden skiljer sig åt. Bland kvinnor är uttaget av föräldrapenning högst för de med grundutbildning och lägst för de med eftergymnasial utbildning. Bland män är uttagsmönstret däremot det omvända, uttaget är högst för män med den högsta utbildningsnivån och lägst för de med lägst utbildningsnivå. Sammantaget indikerar detta också att föräldrar med hög inkomst har större möjlighet att nyttja föräldrapenningen flexibelt än föräldrar med låg inkomst.

Förenera arbetsliv och familjeliv

Möjligheten till balans mellan arbetsliv och familjeliv kan variera mellan olika hushåll, mellan föräldrar i olika arbetsmarknadssektorer och över tid. Det finns en könssegregering på arbetsmarknaden avseende bland annat sektor, yrke och position som innebär att kvinnor och män kan ha olika förutsättningar för till exempel flexibilitet i arbetet.

Arbetsmarknadens villkor skiljer sig åt mellan sektorer och anställningsformer avseende exempelvis arbetstidens förläggning. Möjligheten till flexibilitet i arbetet varierar också stort. Vissa yrkesgrupper har stora möjligheter att med kort varsel anpassa sin arbetstid medan andra yrken förutsätter att arbetstagaren är på arbetsplatsen på fasta arbetstider vilket innebär små möjligheter till inflytande över arbetstiden. Vissa föräldrar kan se dessa utmaningar som en av de komplikationer av livspusslet som gör det nödvändigt att gå ner i arbetstid för att på så sätt få ihop arbetsliv och familjeliv och vara tillgängliga för barnen. Detta gäller kvinnor i högre utsträckning än män, baserat på förekomsten av deltidsarbetande föräldrar.

Den planerade familjeveckans syften

Att införa en familjevecka har flera syften. Den ska underlätta för förvärvsarbetande föräldrar att kombinera arbetsliv och familjeliv, förbättra förutsättningarna för föräldrar att förvärvsarbeta, främja minskat deltidsarbete samt att ge föräldrar till något äldre barn bättre möjligheter att i vissa situationer vara lediga tillsammans med barnen, bidra till att skapa en ökad jämlikhet mellan arbetande föräldrar, för vilka arbetsvillkor och möjlighet för flexibilitet kan variera kraftigt, bidra i viss mån även till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män, både när det gäller ekonomi och hem- och omsorgsarbetet, ge föräldrar mer tid med sina barn och därmed skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor för barn, något som bland annat inbegriper möjlighet till nära relationer med båda föräldrarna högre upp i barnets åldrar.

Föreslagen utformning av familjedagspenningen

Familjedagspenning föreslås avse situationer då föräldern avstår från förvärvsarbete för att vårda ett barn under dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller en motsvarande situation i den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i. Det handlar exempelvis om förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och fritidshem. Familjedagspenning ska kunna lämnas när föräldrar deltar i barns utvecklingssamtal. Fritidshem och pedagogisk omsorg som ersätter fritidshem bör inte omfattas.

Till skillnad från vad som gäller för föräldrapenningen och den tillfälliga föräldrapenningen, ska antalet dagar med familjedagspenning ges per vårdnadshavare, inte per barn. Detta innebär att antalet dagar ska lämnas sammanlagt för en förälders barn i det aktuella åldersspannet. Mot bakgrund av syftet med familjeveckan föreslås att familjedagspenningen blir en arbetsbaserad förmån, på samma sätt som exempelvis den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn. Bedömningen att en ny förmån, administrerad och utbetalad av Försäkringskassan, är den lämpliga formen.

Familjedagspenning ska kunna lämnas till en vårdnadshavare som har barn som är mellan fyra och 16 år gamla. Fullt utbyggd ska familjeveckan, när föräldrarna har gemensam vårdnad om sina barn, omfatta fem dagars ledighet med ersättning för vardera föräldern per kalenderår. Med förslagen i denna promemoria påbörjas införandet.

Tre alternativa förslag

Tre alternativa förslag om förmånstiden lämnas. Det föreslås en möjlighet för föräldrar med gemensam vårdnad att använda antingen högst tre dagar, högst två dagar eller högst en dag med familjedagspenning vardera per kalenderår. Det föreslås vidare att en förälder med ensam vårdnad ska ges möjlighet att använda antingen högst sex dagar, högst fyra dagar eller högst två dagar med familjedagspenning per år. Anledningen till att tre olika förmånstider föreslås är att den nedgång i konjunkturen som orsakats av spridningen av det nya coronaviruset i Sverige och omvärlden påverkar det statsfinansiella läget. Flera omvärldsfaktorer påverkar föräldrars arbetsliv och familjeliv. I dagsläget är konsekvenserna på arbetsmarknaden svåra att överblicka på längre sikt.

Kommunal självstyrelse

Införandet av en familjedagspenning med tillhörande ledighetsrätt bedöms i promemorian sakna betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Promemorians förslag och bedömningar

5.1 En ny föräldrapenningsförmån ska införas

Förslag: Det ska införas en ny föräldrapenningsförmån i socialförsäkringsbalken, benämnd familjedagspenning. Den som arbetar i Sverige ska vara försäkrad för förmånen. Den nya förmånen ska regleras i ett nytt kapitel i balken i underavdelningen om graviditetspenning och föräldrapenningsförmåner som ligger i avdelningen om familjeförmåner. I och med detta ska en följdändring göras i den bestämmelse som anger innehållet i den underavdelningen.

5.2 Grundläggande förutsättningar för rätt till familjedagspenning

Förslag: En försäkrad förälder ska ha rätt till familjedagspenning om han eller hon avstår från förvärvsarbete för att vårda ett barn under en dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller en motsvarande situation i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i. Detta ska dock inte gälla när det är fråga om öppen förskola. För rätt till familjedagspenning i dessa fall gäller också som villkor att föräldern under den tid som avses ovan till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet på det sätt som krävs med hänsyn till barnets ålder.

En försäkrad förälder ska även ha rätt till familjedagspenning om föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med att han eller hon deltar i ett utvecklingssamtal eller motsvarande när det gäller ett barn i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt

deltar i. Detta ska dock endast gälla om verksamheten avser:

1. förskola,
2. förskoleklass,
3. grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola eller utbildning enligt 24 kap. skollagen på grundskolenivå, eller
4. pedagogisk omsorg enligt 25 kap. 2 § skollagen som ersätter förskola.

Som förvärvsarbete ska inte betraktas vård av barn som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i föräldrarnas hem eller sådant förvärvsarbete som den försäkrade utför under tid för vilken han eller hon får sjukersättning. Om det i det sistnämnda fallet inte går att avgöra under vilken tid den försäkrade avstår från förvärvsarbete för att vårda sitt barn, ska frånvaron i första hand anses som frånvaro från sådant förvärvsarbete som den försäkrade utför under tid för vilken han eller hon får sjukersättning.

Den omständigheten att en arbetslös förälder som är arbetssökande inte står till arbetsmarknadens förfogande under tid när han eller hon vårdar barn eller deltar i ett utvecklingssamtal eller motsvarande ska inte likställas med att föräldern avstår från förvärvsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om familjedagspenning. Om en förälder får oavkortade löneförmåner under tid då han eller hon bedriver studier, ska avstående från studier likställas med avstående från förvärvsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om familjedagspenning. Detta ska dock endast gälla i den utsträckning föräldern går miste om löneförmånerna. Familjedagspenning ska lämnas för tid från det att barnet fyller fyra år och längst till dess barnet har fyllt sexton år.

5.3 Förmånstagare

Förslag: Det är vårdnadshavare som ska ha en självständig rätt till familjedagspenning.

5.4 Förmånstid

Förslag: Till en förälder som har ensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst sex dagar per år sammanlagt för barnen. Till en förälder som tillsammans med någon annan har gemensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst tre dagar per år sammanlagt för barnen. Till en förälder som har både ensam vårdnad och tillsammans med någon annan gemensam vårdnad om sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst sex dagar per år sammanlagt för barnen. Ersättning för tre av dagarna ska endast lämnas för ett barn som föräldern har ensam vårdnad om.

5.5 Förmånsnivåer

Förslag: Familjedagspenning ska lämnas enligt två förmånsnivåer: hel och halv. Hel familjedagspenning ska lämnas för dag när en förälder helt har avstått från förvärvsarbete. Halv familjedagspenning ska lämnas för dag när en förälder har förvärvsarbetat högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat. När en förälder har avstått från förvärvsarbete hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat, ska familjedagspenning i samband med att föräldern deltar i ett utvecklingssamtal eller motsvarande lämnas på halv förmånsnivå även om förutsättningarna för att föräldern ska ha rätt till förmånen inte är uppfyllda för hela den tid han eller hon har avstått från förvärvsarbete. Oavsett antalet barn ska en förälder inte kunna få mer än sammanlagt hel familjedagspenning per dag. Vid beräkning av antalet dagar med rätt till familjedagspenning ska en dag med hel familjedagspenning motsvara en dag och en dag med

halv familjedagspenning motsvara hälften av en dag.

5.6 Avstående, samtida uttag samt sammanfallande rätt till ersättning

Förslag: En förälder som har ensam vårdnad om ett barn som kan berättiga till familjedagspenning ska kunna avstå rätten att få familjedagspenning för barnet till förmån för en annan av barnets föräldrar. En förälder ska få avstå rätten att få familjedagspenning till förmån för en annan förälder för sammanlagt högst tre dagar per år. Familjedagspenning ska få lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid. Föräldrapenning ska kunna få lämnas till en förälder och familjedagspenning till en annan förälder för samma barn och tid. Både familjedagspenning och föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning ska inte få lämnas till en förälder för samma tid. Familjedagspenning ska inte lämnas för tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats till föräldern.

Bedömning: En vårdnadshavares rätt att få familjedagspenning för ett barn som står under gemensam vårdnad bör inte kunna avstås till förmån för en annan av barnets föräldrar.

5.7 Ersättning för inkomstbortfall

Förslag: Familjedagspenning ska beräknas enligt bestämmelserna om beräkning av tillfällig föräldrapenning. I och med att en förälders sjukpenninggrundande inkomst ska ligga till grund för beräkningen av familjedagspenning ska en följdändring göras i den bestämmelse som anger vilka förmåner enligt socialförsäkringsbalken detta gäller för.

5.8 Övriga ändringar i socialförsäkringsbalken

Förslag: Familjedagspenning ska kunna lämnas för tid då den försäkrade vistas utomlands så länge rätten till förmånen består.

Bedömning: De bestämmelser i socialförsäkringsbalken som avser föräldrapenningsförmåner bör även omfatta familjedagspenning. Utöver vad som följer av de lämnade förslagen, bör sådana bestämmelser i socialförsäkringsbalken som avser antingen föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning inte avse familjedagspenning.

5.9 Administration

Förslag: Familjedagspenning ska inte lämnas för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag ansökan om familjedagspenning kom in till Försäkringskassan. Detta ska dock inte gälla om det finns synnerliga skäl för att familjedagspenning ändå bör lämnas. Familjedagspenning ska handläggas av Försäkringskassan.

Bedömning: Det bör inte med anledning av införandet av familjedagspenning göras några ändringar i de gemensamma bestämmelserna i socialförsäkringsbalken, om bland annat handläggning. Den personuppgiftsbehandling som förslaget om familjedagspenning kan ge upphov till är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Den befintliga regleringen om personuppgiftsbehandling är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske hos Försäkringskassan. Det behöver således inte föras in någon ytterligare reglering om denna behandling med anledning av förslagen i denna promemoria.

Försäkringskassan bör informera föräldrar som berörs av förmånen om möjligheten att ansöka om ersättning samt inom ramen för sina uppgifter informera om regelverket. Därutöver bör myndigheten verka för ett jämställt föräldraskap i enlighet med regeringens mål.

5.10 EU-frågor och andra internationella frågor

Bedömning: Familjedagspenning omfattas av EU:s samordningsförordning och tillhör sakområdet familjeförmåner. Socialförsäkringsavtal som har ingåtts med andra länder som omfattar föräldraförsäkringen omfattar även familjedagspenning eftersom den förmånen är en del av föräldraförsäkringen.

5.11 Föräldraledighetslagen ska ändras

Förslag: Det ska införas en ny rätt till ledighet i föräldraledighetslagen, benämnd ledighet med familjedagspenning m.m. En förälder ska ha rätt till ledighet under tid då han eller hon får familjedagspenning. Rätt till ledighet ska finnas även för en förälder som skulle ha haft rätt till familjedagspenning om han eller hon inte hade omfattats av bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om bibehållen sjukersättning när den försäkrade förvärvsarbetar. Ledighet med familjedagspenning ska under ett kalenderår få delas upp på ett obegränsat antal perioder.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet med familjedagspenning för att vårda ett barn under en dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag eller en motsvarande situation ska vara skyldig att anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet med familjedagspenning för att delta i ett utvecklingssamtal eller motsvarande ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Till följd av att den nya rätten till ledighet införs ska bestämmelsen i föräldraledighetslagen som anger de olika formerna av föräldraledighet kompletteras.

Bedömning: Inga andra ändringar av föräldraledighetslagens bestämmelser bör göras.

5.12 Förslag om ändring i andra författningar

Förslag: Familjedagspenning ska vara semesterlönegrundande. Riksdagens ledamöter ska ha rätt till ersättning för ledighet med familjedagspenning enligt de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos Riksdagsförvaltningen.

Studielån i form av tilläggs lån till vissa studerande ska få lämnas även till en studerande som närmast efter att de har haft en viss inkomst och närmast före studiernas början sammanhängande har fått familjedagspenning.

Bedömning: Det behöver inte göras några lagändringar för att statlig ålderspensionsavgift ska betalas för familjedagspenning. Det behöver inte göras några ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

5.13 Ikraftträdandebestämmelser

Förslag: Författningsändringarna ska träda i kraft den 1 april 2022. Familjedagspenning ska inte lämnas för tid före ikraftträdandet.

5.14 Uppföljning av reformen

Bedömning: Reformen bör följas upp. Försäkringskassan eller Inspektionen för socialförsäkringen bör, efter det att lämplig tid från ikraftträdandet förflutit, få i uppdrag att genomföra en sådan uppföljning.

7.1 Förmånstid och avstående – fyra eller två dagar med familjedagspenning per år

Förslag: Till en förälder som har ensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst fyra dagar per år sammanlagt för barnen. Till en förälder som tillsammans med någon annan har gemensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst två dagar per år sammanlagt för barnen.

Till en förälder som har både ensam vårdnad och tillsammans med någon annan gemensam vårdnad om sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst fyra dagar per år sammanlagt för barnen. Ersättning för två av dagarna ska endast lämnas för ett barn som föräldern har ensam vårdnad om. En förälder som har ensam vårdnad om ett barn som kan berättiga till familjedagspenning ska kunna avstå rätten att få familjedagspenning för barnet till förmån för en annan av barnets föräldrar. En förälder ska få avstå rätten att få familjedagspenning till förmån för en annan förälder för sammanlagt högst två dagar per år.

7.2 Förmånstid och avstående – två dagar eller en dag med familjedagspenning per år

Förslag: Till en förälder som har ensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst två dagar per år sammanlagt för barnen. Till en förälder som tillsammans med någon annan har gemensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst en dag per år sammanlagt för barnen.

Till en förälder som har både ensam vårdnad och tillsammans med någon annan gemensam vårdnad om sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst två dagar per år sammanlagt för barnen. Ersättning för en av dagarna ska endast lämnas för ett barn som föräldern har ensam vårdnad om. En förälder som har ensam vårdnad om ett barn som kan berättiga till familjedagspenning ska kunna avstå rätten att få familjedagspenning för barnet till förmån för en annan av barnets föräldrar. En förälder ska få avstå rätten att få familjedagspenning till förmån för en annan förälder för sammanlagt högst en dag per år.

Remissinstansernas yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till förslaget att påbörja inrättandet av en familjevecka. Nämnden ser familjeveckan som en viktig investering i barnen. Störst betydelse kommer reformen sannolikt få för föräldrar med sämre möjligheter till inflytande över sin arbetstid, för föräldrar som saknar möjlighet att spara föräldrapenningdagar och för ensamstående föräldrar med ensam vårdnad. Rätten till ledighet och ersättning för förlorad arbetsinkomst är särskilt värdefull för dessa grupper och deras barn.

Att dagarna med föräldradagspenning delas mellan vårdnadshavarna och inte kan överlåtas mellan föräldrarna bidrar till ett mer jämställt föräldraskap och främjar barnets rätt till mer tid med båda föräldrarna. Förslagen avseende föräldrar med ensam vårdnad ger deras barn samma möjlighet till ledighet med sina föräldrar som barn med två vårdnadshavare har, och det möjliggör även att barnen kan vara lediga även när det är svårt för en förälder med ensam vårdnad att själv ta ut samtliga dagar.

Nämnden delar inte bedömningen att familjeveckan kommer att gynna heltidsarbete i någon större utsträckning, då erfarenheten är att föräldrar oftast går ner i arbetstid för att kunna arbeta kortare dagar. Familjeveckan kompenserar inte för det behovet.

Nämnden delar i stort konsekvensbeskrivningen i promemorian att ett införande av familjeveckan med kortare förmånstid leder till att reformens positiva effekter begränsas. Samtidigt innebär ett införande med den kortaste förmånstiden ändå en förbättring jämfört med idag.

Rätten till familjedagspenning kan bidra till en bättre balans mellan arbetsliv och familjeliv för många av förvaltningens medarbetare och är positiv utifrån ett återhämtningsperspektiv. Genom att förvaltningens medarbetare som har barn i det aktuella åldersspannet kommer att vara lediga ett antal dagar per år med familjedagspenning minskar antalet arbetade timmar och därmed förvaltningens lönekostnader. Enskilda verksamheter kommer att behöva utöka sin bemanning generellt eller tillfälligt. En befarad konsekvens är att det kan bli svårare för övriga anställda att vara lediga vid till exempel populära helger eller under vissa perioder under sommaren, om arbetsplatsen kräver en viss grundbemanning.

Nämnden bedömer inte att införandet av familjeveckan kommer att leda till något större administrativt merarbete. Malmö stad har ett väl utvecklat HR-system och det är Försäkringskassan som svarar för kontrollen av att familjedagspenningen utbetalas för avsett ändamål.

Familjedagspenning kommer endast att lämnas till förvärvsarbetande föräldrar som avstår från arbete för att vårda ett barn. I promemorian görs uppskattningen att år 2022 kommer föräldrarna till 84 procent av barnen i åldersgruppen fyra till 16 år att vara berättigade till familjedagspenning. Samtliga barn kommer alltså inte att gynnas av reformen.

Ur ett barnrättsperspektiv ser nämnden det som problematiskt att barn vars föräldrar till exempel deltar i arbetsmarknadspolitiska program eller studerar på heltid inte får samma möjlighet till mer tid med sina föräldrar. Föräldrarna ges heller inte möjlighet att få vara lediga för att delta i utvecklingssamtal.

Nämnden vill också uppmärksamma att det kan finnas behov hos föräldrar av att vara berättigade till ledighet med ersättning för att kunna delta i utredning, stöd- och utbildningsinsatser kopplade till barnet som bedrivs inom ramen för socialtjänstens verksamhet. Föräldrars deltagande kan utgöra en viktig investering i dessa barns vidare utveckling.

M och C anmäler gemensam reservation mot beslutet.
SD anmäler muntlig reservation mot beslutet.

Nämndens yttrande i sin helhet finns bifogat i ärendet.

Förskolenämndens yttrande

Reformens huvudsakliga syfte är att skapa premisser för både kvinnor och män att få något bättre förutsättningar för en mer hållbar vardag och ett något mer jämställt föräldraskap under barnens uppväxt. Förskolenämnden anser att det är goda intentioner och att familjedagspenningens avsikter kommer att bidra till att utveckla och förstärka föräldraförsäkringen ytterligare.

Familjeveckan kan ge förvärvsarbetande föräldrar och i synnerhet ensamstående föräldrar en något bättre möjlighet att kombinera arbetsliv och familjeliv samt att inte minst barn och föräldrar ges mer tid till tillsammans.

På förskolan kan familjeveckan innebära en något lägre kontinuitet i barngrupp och personalgrupp. När medarbetare ges rätt till fler lediga dagar ökar behovet av planering för att säkerställa en trygg och stabil miljö både ur ett barnperspektiv och ur ett arbetsmiljöperspektiv. Med en god framförhållning och en planering i dialog kan förskolan minimera dessa risker. Reformen ger också bra möjligheter till att minska behovet att ordna plats på annan förskola i samband med förskolors verksamhetsutvecklingsdagar.

Förslaget med att införa familjedagspenning är i linje med Malmö stads jämställdhetsarbete som just pekar på möjligheten att förena förvärvsarbete och föräldraskap. Familjedagspenningen bidrar till att öka möjligheterna för ensamstående föräldrar med ensam vårdnad att kombinera arbetsliv och familjeliv. Detta är extra viktigt för de föräldrar som saknar avlastning i vardagen.

En viktig fördel med familjeveckan ur ett förskoleperspektiv är att familjedagspenningen kan nyttjas vid föräldrars deltagande i utvecklingssamtal. Utvecklingssamtal i förskolan sker oftast under ordinarie arbetstid vilket vid tillfälle kan göra det svårt för föräldrarna att delta. Utredningens förslag gör att förskolor kan vara mer flexibla med att förlägga barns utvecklingssamtal under hela dagen.

Förskolenämnden anser att en förälder ska anmäla ledighet med familjedagspenning för att delta i utvecklingssamtal två veckor i förväg, och inte en vecka som promemorian föreslår. Utvecklingssamtal går att planera i god tid och en bättre framförhållning gör att både förskoleverksamheten och föräldrarnas arbetsgivare får bättre förutsättningar att planera in personalbehovet.

M och C anmäler gemensam reservation mot beslutet.

Nämndens yttrande i sin helhet finns bifogat i ärendet.

Grundskolenämndens yttrande

Grundskolenämnden anser att familjeveckan är en investering i barn och ger arbetande föräldrar bättre förutsättningar för att kombinera arbete och familjeliv, men ett eventuellt införande kommer också att påverka grundskolornas bemanning och ekonomi. Grundskolenämnden ser familjeveckan som en investering i barnen.

Nämnden bedömer att rätten till familjedagspenning kan bidra till en bättre balans mellan arbetsliv och familjeliv för många av förvaltningens medarbetare och är positiv utifrån ett återhämtningsperspektiv. Genom att förvaltningens medarbetare som har barn i det aktuella åldersspannet kommer att vara lediga ett antal dagar per år med familjedagspenning minskar antalet arbetade timmar och därmed förvaltningens lönekostnader.

Enskilda verksamheter kommer att behöva utöka sin bemanning generellt eller tillfälligt. En konsekvens av detta är ett ökat behov av korttidsvikarier, en grupp som redan är svårrekryterad till grundskolorna. En annan befarad konsekvens är att det kan bli svårare för övriga anställda att vara lediga vid till exempel populära helger eller under vissa perioder under lov och under sommaren, om arbetsplatsen kräver en viss grundbemanning.

Nämnden bedömer inte att införandet av familjeveckan kommer att leda till något större administrativt merarbete. Malmö stad har ett väl utvecklat HR-system och det är

Försäkringskassan som svarar för kontrollen av att familjedagpenningen utbetalas för avsett ändamål.

En konsekvens av införandet av familjevecka är att barnantalet kan minska något under lov och studiedagar på fritidshemmen. Detta kan medföra ett något lägre behov av bemanning på fritidshemmen under dessa perioder, vilket i sin tur genererar en lägre lönekostnad.

En annan konsekvens är att det kan bli lättare för skolorna att förlägga utvecklingssamtal och andra möten med elever och vårdnadshavare under dagtid i jämförelse med nuvarande situation.

M och C anmäler reservation mot beslutet.

Nämndens yttrande i sin helhet finns bifogat i ärendet.

Stadskontorets bedömning

Med beaktande av inkomna yttranden gör stadskontoret följande bedömning.

Reformens huvudsakliga syfte är att skapa premisser för både kvinnor och män att få något bättre förutsättningar för en mer hållbar vardag och ett något mer jämställt föräldraskap under barnens uppväxt. Det är goda intentioner men ingen av de tre initialt föreslagna antalet dagar är tillräckliga för att uppnå dessa mål.

I förslaget till yttrande kommenteras främst de delar av förslaget som berör Malmö stad i rollen arbetsgivare samt i rollen som ansvarig för de verksamheter som promemorians förslag berör.

Föräldrar ska vara delaktiga i sina barns utveckling och resultat tills de fyller 18 år. Att begränsa rätten att ta ut familjedaghemspenning till åldern 4-16 år innebär att föräldrar till äldre barn inte ges samma möjligheten att delta i utvecklingssamtal till exempel.

Förslaget omfattar endast de föräldrar som har en anställning, vilket innebär att barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden inte kommer att gynnas av förslaget. Barn vars föräldrar inte arbetar, men som till exempel deltar i arbetsmarknadspolitiska program eller studerar på heltid, får inte samma möjlighet till mer tid med sina föräldrar och till ledighet från förskola, skola och fritids vid lov- och studie/planeringsdagar eller för att delta i utvecklingssamtal.

I promemorian beaktas heller inte att det kan finnas behov hos föräldrar av att vara lediga med ersättning för att kunna delta i utredning, stöd- och utbildningsinsatser kopplade till barnet, som bedrivs inom ramen för socialtjänstens verksamhet. Föräldrars deltagande kan utgöra en viktig investering i barnets vidare utveckling.

En konsekvens av att föräldrar får rätt till att vårda sina barn i samband med skollov kan leda till att det blir svårare för övriga anställda att vara lediga vid till exempel populära helger eller under vissa perioder under sommaren.

I promemorian föreslås att en förälder ska anmäla ledighet till arbetsgivaren en vecka före ledigheten. Stadskontoret anser att det istället ska anmälas till arbetsgivaren minst två veckor före ledigheten. Lovdagar är kända innan läsåret börjar, och utvecklingssamtal går att planera i god tid och att en bättre framförhållning. Detta gör att verksamheten får bättre förutsättningar att planera in personalbehovet.

När medarbetare ges rätt till fler lediga dagar ökar behovet av planering för att säkerställa en trygg och stabil miljö för både barns och medarbetares bästa, både ur ett barnperspektiv och ur ett arbetsmiljöperspektiv.

Stadskontorets förslag

Förslaget är att kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar det till Socialdepartementet.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör